

Er is geen alternatief voor besparen en hervormen

2010/43
17, 06, 2010

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Marc De Vos
Director Itinera Institute

Terwijl u deze regels leest, wordt koortsachtig gespeculeerd over de contouren van een nieuwe en hopelijk daadkrachtige Belgische regering. Het is intussen genoegzaam bekend dat de kersverse legislatuur voor epische uitdagingen staat: een diepgaande staatshervorming die stabiliteit en beter bestuur brengt, zowat de grootste besparingsoperatie uit de vaderlandse geschiedenis en lang uitgestelde hervormingen die economie, arbeidsmarkt, overheid en fiscaliteit structureel moeten verbeteren. De pas verkozen politici zullen de kwaliteit moeten ontdekken die hier in jaren niet meer vertoond is: die van het staatsmanschap.

We kruisen deemoedig de vingers. En dat geldt niet alleen voor de Belgische scène. Ook de internationale context ligt in de balans. De stoorzender die het scenario voor België nog verder kan compliceren, is de evolutie van de economie in Europa en daarbuiten. Tot voor kort leek de wereldeconomie, die in 2008 nog op het randje van een regelrechte depressie had gestaan, een nieuwe adem te hebben gevonden. Groeilanden zoals China en India bleven doorstromen en mede daardoor veerden de Verenigde Staten en Japan weer recht. Europa ging wel trager, maar niettemin in dezelfde richting.

Dit beeld van een wereld die

sneller en algemener dan verwacht aanknoopt met nieuwe groei, kan nog altijd aanhouden. Maar er zijn factoren opgedoken die het gevaar van een nieuwe dip vergroten, vooral in Europa. De belangrijkste is die van de overheidsschuld. Zowat alle ontwikkelde landen hebben de financiële crisis, veroorzaakt door excessieve privéschulden, beantwoord met een beleid van grote publieke schulden. De hoop was dat daarmee snel een nieuwe economische expansie zou komen, die de schulden geleidelijk zou doen weg groeien. In Europa, met Griekenland en andere zuiderse landen op kop, blijkt die hoop nu ijdel. Het economisch potentieel is gewoon structureel onvoldoende.

“

Eén zaak is zeker: België en andere ontwikkelde landen hebben hun kruut intussen verschoten. Als de economie opnieuw dipt, kan de overheid niet andermaal bijspringen.

”

Daarom moet nu massaal bespaard worden om een nefaste schuldschroef te vermijden.

Op middellange termijn zal besparen renderen als het gekoppeld wordt aan noodzakelijke hervormingen die het economisch potentieel verbeteren. Op korte termijn zet het een domper op een ontwik-

keling die nu eenmaal op schuld is gebouwd. Daarenboven blijkt het schuldprobleem zo groot dat de euro en de financiële instellingen onder druk komen. In de nasleep van de grote financiële crisis van 2008 heeft de banksector in Europa veel minder kapitaal bij opgebouwd en schulden afgebouwd dan in de Verenigde Staten. Daardoor is deze vitale bloedbaan van onze economie nog kwetsbaar. Daarenboven zit een groot deel van de publieke schuld van de zwakke Zuid-Europese landen precies bij diezelfde Europese banken. Zowel overheid als banken zitten dus in geldnood, terwijl de euro internationaal status verliest en dus minder investeerders trekt. Een nieuwe en vooral Europese crisis is dus niet denkbeeldig. In elk blijft onrust de stroom van investeringsmiddelen naar de reële economie vertragen, met de gekende gevolgen voor groei en

banen.

Naast het schuldenvraagstuk rijpt de economische onzekerheid nog op diverse andere fronten. Zal Griekenland wel slagen in het draconische besparingsplan, of volgt uiteindelijk toch een schuldherschikking met serieuze verliezen voor de Europese banksector? Hoe en waar moet het geld vandaan komen als er effectief een beroep moet worden gedaan op het Europese reddingsfonds van 750 miljard, dat vooralsnog een papieren belofte is? Hoe zwaar zal het internationaal aanbod aan nieuwe belastingen en strengere regels voor financiële markten uiteindelijk wegen? Hoe duurzaam is de groei in China, waar de overheid nu drastisch heeft ingegrepen om oververhitting en zeepbellen in de bouwsector te vermijden? Wat zijn de geopolitieke risico's van bijvoorbeeld een nucleair Iran en halsstarrig Noord-Korea? En wat met de Verenigde Staten, die druk op weg zijn naar een overheidsschuld van Europese omvang en waar nu al gewaarschuwd wordt dat ook daar de economische groei van morgen onvoldoende zal zijn om de schulden van vandaag uit te wissen?

Eén zaak is zeker: België en andere ontwikkelde landen hebben hun kruut intussen verschoten. Als de economie opnieuw dipt, kan de

overheid niet andermaal bijspringen. Er is gewoon geen alternatief voor besparen en hervormen. Een stabiele en daadkrachtige regering is een must.

Marc De Vos

Hoofddocent UGent en directeur van het Itinera Institute

Verschenen als column in Knack van 16.06.2010

Voor duurzame economische groei en sociale bescherming.